

4. Центр экспертизы инноваций представляет средне- и долгосрочную оценку перспективности инноваций, анализ эффективности их масштабного освоения, прогноз конкурентоспособности на внутреннем и внешнем рынках региона.

Инфраструктурный комплекс становится важным фактором усиления отдачи науки, интеграции ее основных звеньев с производством, а также создает благоприятные условия для развития научно-инновационных и технологически ориентированных предприятий и фирм. Процесс интеграции инфраструктурного комплекса достаточно сложный и долговременный.

Для повышения инновационной активности в регионе, предложена модель управления инновационным процессом, организованная в форме совокупности инновационных кластеров, как центров инновационной активности в регионе. Инновационные кластеры обуславливают необходимость выработки и реализации нового подхода к построению соответствующей инновационной инфраструктуры. Дальнейшее исследование будет связано с механизмом формирования соответствующего инфраструктурного обеспечения на региональном уровне.

1.Афонин И.В. Инновационный менеджмент. – М.: Гардарики, 2005. – 234 с.

2.Портер М. Конкуренция. В 2-х т. – М.: Изд. дом “Вильямс”, 2002. – 496 с.

3.О кластеризации в странах ОЧЭС [Электронный ресурс] – Режим доступа к статье <http://www.ucci.org.ua>, свободный.

4.Лисин Б., Фридлянов В. Инновационный потенциал как фактор развития // Инновации. – 2002. — №7. – С.25.

5.Проблеми становлення інноваційної політики в Україні / І.П.Макаренко, О.М.Трофимчук, В.П.Кузьменко та ін.; За ред. І.П.Макаренка. – К.: УІНСіР: Ін-т еволюц. економіки, 2004. – 124 с.

Получено 21.05.2008

УДК 658.1 : 338.6

М.К.ГНАТЕНКО

Харківська національна академія міського господарства

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Розглядається роль держави в регулюванні інноваційного розвитку регіону. Визначено основні функції держави в регулюванні інноваційних процесів.

У зв'язку з радикальними економічними перетвореннями, що зараз здійснюються в Україні і сприяють розвитку ринкових відносин, важливого значення набувають питання взаємовідносин між державою та її регіонами.

Регіональні і місцеві органи влади стають ключовим фактором в організації територіального розвитку. Держава при цьому делегує їм деякі повноваження, але регіональний розвиток України відбувається досить складно і суперечливо. Тому створення умов для реалізації потенціалу регіону є надзвичайно важливим завданням, вирішення якого полягає в створенні можливості для регіональної диверсифікації вітчизняних і зарубіжних інвесторів, підвищенні гарантії ефективності інвестиційної діяльності.

Теоретичні та прикладні проблеми формування та функціонування інноваційної інфраструктури та її складових розглядаються у працях багатьох учених. Аналіз робіт [1-6], пов'язаних із зазначеною тематикою, свідчить про те, що окремі питання залишаються дискусійними.

Актуальність проблеми обумовлена також підвищенням ролі регіонів в економічному житті. Це характеризується ускладненням виробничої структури і інфраструктури регіону, підвищенням мобільності трудових ресурсів, зростанням територіальних взаємозв'язків.

Все відзначене вимагає перерозподілу функцій між державою і регіонами і оптимального поєднання державного управління і місцевого самоврядування. Оскільки управління завжди спирається на владу, на всіх етапах розвитку суспільства державний вплив на економіку значний.

Особливу складність представляє розвиток великого регіону, оскільки більшість господарських і інноваційних зв'язків у ньому формується поза компетенцією органів управління регіону і часто можуть сприйматися як задані ззовні.

Необхідність державного регулювання структурно-інвестиційних процесів, прийняття довгострокових програм давно усвідомлено в промислово розвинених країнах. У них створюється сприятливий інноваційний клімат у сфері науково-дослідної діяльності. Для цього використовується чимало побічних важелів. Серед них різноманітні пільги (і санкції), аж до безплатного передавання результатів фундаментальних досліджень фірмам.

Регулювання розвитку ситуації в інноваційно-інвестиційній сфері, насамперед на регіональному рівні, значною мірою визначається роботою і результативністю реалізації концепції державної інвестиційної політики, до основних напрямів якої можна віднести такі:

- послідовну децентралізацію інвестиційних процесів на основі розвитку різноманітних форм власності;

- державну підтримку підприємств за рахунок централізованих інвестицій при перенесенні центру ваги з безоплатного бюджетного фінансування інвестиційних проєктів на фінансування виключно на конкурсній основі;

- підвищення ролі внутрішніх (власних) джерел нагромадження підприємств для фінансування та інвестиційних проєктів;

- розширення практики спільного державно-комерційного фінансування із залученням капіталів інших країн;

- посилення державного контролю за витратами коштів центрального бюджету, що спрямовуються на інвестиції у формі безоплатного бюджетного фінансування та у формі кредиту.

Водночас необхідно створити і послідовно реалізувати інноваційно-інвестиційний механізм, який відповідав би новим економічним і соціально-політичним реаліям, забезпечував значний за масштабом приплив капіталу для модернізації виробництва. Вихідний момент цього механізму – опрацювання селективності інноваційно-інвестиційної стратегії, яка знайде відображення в державних і регіональних інноваційних та інвестиційних програмах, великих проєктах, розрахованих на тривалий період. Головна проблема полягає у виборі пріоритетів виробництва, де концентрація ресурсів зможе у порівняно коротких строк забезпечити успіх і ланцюгову реакцію переходу до більш високих сфер суспільного господарства.

У державному регулюванні інноваційної діяльності може бути використаний багатий набір інструментів, однак їх застосування підпорядковане насамперед загальній стратегії. Кожна держава формує і дотримується своєї певної стратегії, що відповідає кінцевим цілям, умовам і економічним ресурсам, що є у неї в наявності. Інноваційна стратегія – це набір правил і норм, що визначають процедуру зміни системи добору і реалізації нововведень, як в технології, так і в управлінні технологією відповідно до суспільної орієнтації розвитку. За рівнем і формами підтримки інноваційної сфери можна виокремлювати наступні стратегії державного регулювання інноваційної діяльності: активного втручання, децентралізованого регулювання і змішану. А за критерієм „способи формування науково-технічного потенціалу” – такі типи інноваційних стратегій, як стратегії "переносу", "запозичення" і "нaroщування". Для розвинених країн також характерні наступні варіанти стратегій щодо забезпечення інноваційної активності, засновані на принципах моделі змішаної економіки в різні періоди розвитку; "технологічного поштовху", "ринкової орієнтації", "соціальної орієнтації", "трансформації економічної структури".

Держава повинна не тільки формувати рамкові умови функціонування економіки, що дозволяють працювати механізмам зворотних зв'язків, але й при необхідності прямо регулювати інноваційні процеси, стимулюючи або безпосередньо організовуючи виробництво необхідних кількості і якості благ та послуг. Ігнорування цих закономірних функцій держави ставить під загрозу нормальний розвиток найважливішої суспільної підсистеми – економіки, а отже, і суспільства в цілому.

Назріла гостра потреба у виробленні дійової державної інноваційно-інвестиційної політики щодо трансформації економіки, спрямованої на диверсифікацію її структури, надання пріоритету розвитку наукомістких галузей (у тому числі в межах оборонного комплексу), а також галузей, розвиток яких має сприяти орієнтації української економіки на значне збільшення в її структурі частки споживчого комплексу.

Регіональне регулювання інноваційних процесів виявляється в таких функціях: участь у розробці та реалізації державних і регіональних програм розвитку підприємництва; фінансова, матеріально-технічна, організаційно-методична підтримка господарських суб'єктів; залучення вітчизняних та іноземних інвестицій і кредитів. Суттєвим є також сприяння інноваційній діяльності підприємницьких структур, стимулювання розробки і виробництва нових видів продукції, освоєння прогресивних технологій, патентів, ноу-хау, участь у створенні ринкової інфраструктури, що забезпечує господарським суб'єктам сприятливі умови.

В Україні формується інноваційно-інвестиційна політика регіонального розвитку, що відповідає умовам ринкової економіки. Все більше вона стає політикою самих регіонів, а не лише центру. Без об'єднання зусиль центральних, регіональних, місцевих органів влади, державного й альтернативного секторів економіки важко розраховувати на швидке подолання інвестиційного спаду в країні, на перехід економіки до стадії пожвавлення, а згодом і піднесення.

На загальнодержавному рівні мають бути створені умови для активізації інвестиційної діяльності завдяки використанню переважно фінансово-економічних методів регулювання та стимулювання інвестицій, властивих ринковій економіці. Державі має належати роль регулятора податкової, митної, а опосередковано і кредитної політики.

І.Беленький П., Другов О. Теоретико-методологічні засади регіонального розвитку економіки України // Регіональна економіка. – 2006. – № 4. – С.7-17.

2. Уманець Т. Методологічні аспекти управління економічним розвитком регіону // Регіональна економіка. – 2006. – №1. – С.22-34.
3. Колесник Ю.В. Механизм формирования и стратегического регулирования инновационных воспроизводственных процессов в рыночной экономике // Економіка, фінанси, право. – 2006. – № 1. – С.3-9.
4. Стеченко Д.М. Інноваційні форми регіонального розвитку. – К.: Вища шк., 2002. – 254 с.
5. Шнипер Р.И. Регион: Экономические методы управления. – Новосибирск: Наука, 1991. – 320 с.
6. Инновации в производстве (социально-экономический аспект) / А.И.Амоша, Н.А.Лобанов, Л.Н.Саломатина, В.В.Шубик, И.П.Воротникова. – К.: Наук. думка, 1992. – 203 с.

Отримано 14.05.2008

УДК 330.101

Є.П.ДАНИЛЬЧЕНКО, І.А.ОСТРОВСЬКИЙ, кандидати екон. наук,
О.А.ШЕКШУЄВ

Харківська національна академія міського господарства

ПРО ДЕЯКІ РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА МЕТОДИ ЇЇ ОЦІНКИ

Аналізуються політекономічні фактори, що зумовлюють підсилення конкурентоспроможності національної економіки на основі використання постіндустріальних цінностей.

Актуальність теми даної роботи пов'язана з необхідністю створення інституційних умов для формування конкурентних переваг національної економіки. Глобалізація економічного життя суттєво впливає на обрання чинників, які забезпечують економічний розвиток національної економіки і, відповідно, зміцнення її конкурентоспроможності у світовій економіці.

Проблеми конкурентоспроможності національної економіки, окремих її регіонів і галузей досить повно розглянуті у роботах М.Портера, В.Гейця, М.Згуровського, Ю.Полунеєва [1-4] та ін. Загальні проблеми конкурентних засад розвитку національної економіки знайшли відображення в монографії В.І.Торкатюка, І.А.Дмитрука, Г.В.Стадника [5]. На нашу думку, розмаїття поглядів на використання концепції конкурентоспроможності потребує деякого узагальнення і виявлення конкретних кроків її впровадження, включаючи вплив регіональних відмінностей.

Національна конкурентоспроможність виступає сьогодні іманентним ринковому середовищу імперативом функціонування різнорівневих економічних систем. Зумовлено це тим, що функціонування наці-